

Sal : 1

Jimar : 1

Razber 1963

Héviya Welét û Nameya Wé.

Derxistina Héviya Welét bi zimané kurdî bi zaravayé kurmancî (é Bakur) û bi tîpén latîni, ew bi xwe bûyînek mezine ji bona çandinîya niştîmanîya Kurd a nû. Héviya Welét de ji bona lawen Kurd li welét ramanén hinkesén baş ji birayén wan li welaté xurbeté bughéze, pé re jîevîndariya wanî şérîn ji bo Kurdîstana dûr, silav ji bo merovan û biran û ji bo milleté kurdîstanî tékoşker. Hévi ewe ku Héviya Welét bi gotarén xwe ve, derketina wé li dû hev dé wé valabûné di waré çandinîya niştîmanîya Kurd dagire, ji ber ewaya bi zaravayé kurmancî é şérîq derdikeve é pîrbûna milleté Kurd pé dipéyîve di Kurdîstana Turkîyé de Sûrîyé, Yékitya Sovyet û hin perçên din ji Kurdîstana Iraqé û Irané. Zaravayé kurmancî zimané Ehmedê Xanêye é bilind é ku şairé kurdî niştîmané klasîkiyé mezin ku di sedsalén 17 de hatibû diné, kurmancî a ku niha té xwandin li nin zanîngeh û dibistanén bilind li Paris, Yékitya Sovyet a di bin nîré sitema millî de, nemaze li Turkîyé di çel salén çûyî de, herwekî ku % 45 ji milleté me li wir dijî, adûrî pêşveketiné ketîye û negha herdû xwehén xwe zaravayé soranî û mokrî.

Héviya Welét bi xwe ne kovareke siyasiye, lé belé wé kovareke çandinîbe, tev li wé jî dibînim ku di vé gotara xwe de, di jimara pêşî de, bi lez û bez li ser rewşén milleté meyî Kurd én niha bipéyivim. Di vir de ne waré ku yek li dîroka milleté Kurd bikole, yan jî li welaté wî, reha wî a Hindo-ewropî, zimané wî é arî, dîroka tevgera wî a neştîmanî a pêşverû ku Kurd neştîmanekî bi seré xweye li gor maneya zanîstî a pîrsé, neştîmanekî ku hemû sûretén neştîmanîyé té de tén ditin, yekîtiya (Kurdîstan), yekîtiya zimén, pek anîna dîrokî, dan û standinén aborî, yekîtiya çandinîyé û yekîtiya derd û héviyén wan. Neştîmanekî zor lé té kirin, mafeyén wî na jé hatin standin welaté wî hatiye perçe perçe kirin.

Ji giringtîrî pîrsyarîyé di rewşén milleté Kurd de én niha bé gotine. Sûreşa pêşverû a neştîmanî ku li Kurdîstana Iraqé véketîye ji érişa bébext a ku leşkerén dîktatoré Iraqé é beré General Qasim pe rabûn di 9 septembir 1961 de a ku bû sebaba ketina hukumeta Iraqé û kuştina dîktatoré wé di 8 şubaté sala 1963 de. Weke ku eşkereye ev cengan careke din dest pe kir di 10 hezîrané sala 1963 de piştî

êrîşa laşkerên hukumeta Îraqê a 2 .
Baasî bir ser Kurdîstan bi alika-
rîya Baasên Sûrî.

Laşkerên şûreşvanên Kurdîstan
di bin rêberîya qehremanê milletê
Kurd General Mustafa Berzanî sere-
kê Partîya Demokratî Kurdîstan a
ku rêberîya tevgera pêşverûyî Kurd
û pêşrewê milletê me, êrîşa bêbext
rawestand, bê gotine milletê me û
laşkerên wî de hustîyê êrîşvanên
Baasîyan bişkine. Faşîstên Ereben
Sûrî, milletê Erebi ji wan xwînrijan
dina wan dûre. Bê gotine de arman-
gên şûreşa Kurd bi cî bîn, ewaya jî
dawîya serdariya Baasîyan a bi
xwîn tîne, veqerandina azadiya de-
mokratî, rêstika parlemanyê jî bo
Îraqê û gihandina ewtonomî jî bo
Kurdîstana Îraqê di nava sînorên
komara Îraqê de bi cî tîne.

Milletê Kurdîstanê Îraqê ne bi
tenha xwe di vî şerê derketinê
deyê. Pirrbûna milletê Erebi li Îraqê
piştgirtina wî digre û herweha
jî demokratîyên rojhelata navîn:
Ji Ereban, Tirkan, Farisan û hemû
evîndarên dadimendîyê (edalet) li
cîhanê bi tevayî.

Pirranîya milletê cîhanê nala
Firensîzan, Siwîsrîyan, Italiyan, a-
laman, Libnanîyan, Sovyet, Çekoslowa-
kiyan, Mongolî, herweha jî rojnamên
cîhanê ên mezin û izgeh û telcvîz-
yon, ev tev de bi girîngî didin dî

nûçeyên cenga Kurdîstan êşkeroye
ku milletê Kurd li derveyî Kurdîsta-
na Îraqê piştgirtina Kurdên Îraqê
digrin û derdên wan yeke jî ber
milletê Kurd tev de neştimanêke
evaya rastîyêke zanistîyê û ne
pirseke valayê, ev piştgirtina han
bi xwe li ser hezkirinêyê jî ber
nîrên ku îro di perçên Kurdîstanê
de ne wek nala nîrên ku hiştin ev
cenga şûreşî li Kurdîstanê Îraqê
vekevê. Ji ber van sebebên han ku
nayên xwestin yek wan li vir bide
xûyanîkirin, de ev cenga han bimîne
bes tenê di nava Kurdîstana Îraqê
de (ger ku êrîşêke leşkerî nere ser
Kurdîstana Îraqê jî derve, ev jî me-
rovekî bi namûs nêvî nake jî ber
parastina aşitiya cîhanê). Lê belê
lawên Kurd li Turkîyê, Iranê û Sûrîyê
di vî ne bes bi piştgirtina hezkiri-
nê bi Kurdên Îraqê re bin û dev jî
pirsîyarîyên xwe berdî. Pêwestîya
bingehî li ser xortên Kurd li Tur-
kiyê, karkirineke rêxistina nerm li
dû hev jî bo gihandina vekirineke
rast jî bo pirsîyarên mezin ên
tên ber milletê kurdîstanê Tur-
kiyê bi taibetî û Turkîyê bi teva-
yî. Her weha jî wilo jî bo xortên
Kurdîstana Iranê û Sûrîyê.

Pirsîyarîyên ku tên ber milletê
kurd li perçekî Kurdîstan ne wek
nala é dine, lê belê tev de bi yek
deqa bingehî de tên xûyanîkirin

ew jî ewe; Milletê Kurd li her
perçe bê parin ji mafeyên xwe én
millî û çandinîyê (kültür) é tabîf
ku ew milletekî bi serê xwe ye di
millîbûn û zimanê xwe de ne wek
Tirkan, Farisan û Ereban.

Deqa dudwan a ku milletê Kurd
tev pê yekin ew kî rewşa milletê
Kurd ku her perçe bê pare ji azadî
ye û demokratîyê. Di vê deqa han de
milletê me nala milletê Turk, mille-
tê Ereb (li Sûriyê) û milletê Iranê
bi tevaya xweyî millî ve tev de ji
azadîyê bê parin.

Tekoşîn ji bo van mafeyên han
û van azadîya di hundirê Turkiyê
de Iranê de û Sûriyê de (ne tenê
piştgirtina hezkirinê ji bo cenga
Kurdîstana Iraqê) ev pêwestiya pê-
şîye ji bo tevaya xortên Kurd. Eva-
ya rastîyeke xuyanîye, lê tev li vê
jî baş tire ku yek rastîyê bibêje,
da ew nayê ji bîr kirin. A ku hévî-
dikin aşîtxwazên û dadîmendîxwazê
tevaya cîhanê, a ku tevaya tevgera
Kurdî neştîmanî dixwaze bi taybetî
réberîya bilind a şûresê Kurdîstana
Iraqê, komîteyên nawendî én partiyên
demokratî Kurdîstan, komîtiya li
berdana mafeyên milletê Kurd û weha
jî tevaya réxistinên Kurd li Turkî-
yê, Iranê û Sûriyê bi réyên aşîfî
bi alîkarîya hiner û hézên demok-
ratî én baş ji milletê Tirkî ci-
wanmêr, milletê Farisî é çak û mil-

(3) letê Ereb é bi nav û deng bi ada-
tên xwe én qenc.

Héviya Welét, bi bîr û bawerî-
yên min dé nameya xwe baş bi cî
bîne ger ku vanên jêrî dêynin ber
çavên xwe:

1) Guhdan ji bo wêjeya (edebîyat)
Kurdî a kilasikî a ku Nû û xûyani-
kirina tiştên ku di nivîstokan de
di vî babetî de û réya zimên de.

Her weha ji én di zanîngehên biya-
nî de ku hatine belafkirin.

2) Guhdan ji bo dîroka milletê
Kurd û cografiya Kurdîstan.

3) Divê em her û her li ser da-
xwazên milletê Kurd bidin xûyaniki-
rin, a ku di gihandina wî de ji bo
mafeyên wî én millî û çandinîyê di
réyên aşîfîyê de di nava dewletên
ku té de dijîn, bi alîkarîya hézên
demokratî én baş ji lawên dorhêla
wî, her weha jî milletê Kurd ji bo
wan milletan nameya dostanîyê û
hevîndarîyê hilgire, ji wan re bide
xûyanîkirin neqencîyên dîktatorîyê
û rehtîyê (Irk) û nebaşbûna çûna
çîniyên (tebeqe) serdar, bê mafeki-
rina milletê Kurd, ji hemû mafeyên
wîna, xûyanîkirina başbûna vekiri-
na pirsîyarîyê Kurdî bi aşîfî û
rengê nerm ji bo Kurd, Faris,
Turk û Ereb. Rastî û dîroka mille-
tê Kurd a nû dide xûyanîkirin bêla-
rîya înkara mafeyên milletê Kurd.
Daxwaza milletê Kurd bi hiner û

inkarkirina naye vekirin, ji ber ku⁽⁴⁾
ewaya HEye..

4)Pêwîste ku milletê Kurd ne
bes tenê guh bide pirsîyarîyên xwe
ên millî, ger ewaya guh bide pirsî-
yarîyên ên ku tên ber Turkiyê, Iranê,
Iraqê û Sûriyê di warên siyâsî, abû-
rî û civakî. Hewêha jî ku milletê
Kurd bi hiner û hezên demokrati û
pêşverû ên milletê dorhêla xwe kar
bike, ji bo wan pirsîyarîyên han.

5)Pêwestîye rabûna hêz û hinerên
neştîmanîyên Kurd bi pêk anîna ré-
xistinên xwe yî taybetî ji bo kar-
kirinê ji bo wan ermancên jorî ên
ku hatin gotin. Daxwazên milletê
Kurd ên millî ên nerm ku bi carekê
ermancên wana ne cihêbûne. Evaya na-
de xuyanîkirin ku bi carekê réxis-
tinên taybetî ên bo Kurd neyên pêk-
anîn. Lê belê a rast ku hebûna wan
réxistinên Kurdî pêwîste, lê ewaya
nabe kelem ku Kurd tékevin réxisti-
nên demokrati ên Tirkî, Iranî anjî
Erebî, anjî alîkarî bi wan re li gor
nir û rewşan. Ger ku ewana bi hebû-
na milletê Kurd rûnin û karbikin ji
bo vekirina pirsîyarîyên û gihandi-
na wîna bo mafeyên wî.

Dijwarî û kelemên ku dé tékevin
pêşîya H Ê V Î YA WELÊT pirrin û
di nava hevdidane. Liber yeka han,
gereke xwendevanên wêna li welêt gu-
man nekin rabûna wêna bi cîanîna
nameya xwe bi reneki baştir ji

dest pêkirinê de, ger ku ewana lê
bibhurin û alîkarîya wê bikin di
belafkirina jimarên wêna di nava
welêt û agahkirina komîtiya wê bi-
kin ji bo başkirina wêna. Jê re
rexne(tenkîd) û gotarên(meqale)
xwe bi wan re jî nûçeyên welêt
bisînin. Bi vê alîkarîya a manewî
û karkirina-ger karibin jî alîka-
rîya wêna bi diravî(maddî)bikin.
Dé Héviya Welêt bikaribe li dû
derketina xwe here û her û her baş-
tir bibe, nameya xwe ji bo çandîni-
ya neştîmanî(welatî)a Kurdî bi cî
bîne û alîkarîya milletê Kurd û
demokrasiyê bike.

Ismet Şerif Wanli

Armancên Xwendevanên Kurd li Ewropa

1) Kurt kirina dan û standinê di
nava xwendevanên Kurdan de li Ew-
ropa û réxistina dîtina li dû hev
di nava wan de.

2)Bi cî anîna alîkarîya diravî a
beramber di nava xwendevanên Kur-
dan li Ewropa.

3)Vejandina çandîniya netewê
Kurd, karkirin ji bo kara milletê
Kurd û pirsîyarîya wî a welatî.

4)Naskirina Cîhanê bi çandîni-
ya Kurd, welatê wî Kurdistan, rew-
şên û pirsîyarîya wî a welatî.

5)Bi hinerkirina canê alîkarî-
yê û dostaniyê di nava xwendevanên

Kurdan de û xwendevanên welatên
din, dan û standin bi rêxistinên şa-
girtan(xwendevan)û şagirtên én wela-
tî yan jî cîhanî, alikarî bi wan re
li gor armancên û karên bi hev re.

6) Xebatkirin di tékoşîna mille-
tê meyî Kurd, pişgirtina tékoşîna he-
mû milletan dijî kolîdar, kevnepe-
rest û derebekaîyê ji bo aşitiya
cîhanê, demokratîyê, derxistina wela-
tî û çarê nivisiya wan.

Bang ji Bona Azadîxwazên û

Komîtiya Mafeyên Cîhanê

Ho azadîxwazên cîhanê! Dengên xwe
bilind bikin di Rûwê hukumeta Baasî
a faşîst ji bo derxistina bi hezaran
ji zarokan, jinan û kalên Kurdîstanê
ên dikevin bin tîrsa wendekirina te-
vayî bi bombên "Napalm"ên ku di nava
dewletan de qedexene(yasaq), her we-
ha jî bi agirên tank û mîtralyozan.
Degên xwe bilind bikin ji bona der-
xistina tékoşvanên Kurdîstan Salih
Ebdulla Yusufî wekilê serekê nêwe-
rên Kurd ji bo dan û standinê. Her
weha ji bona hevalên wî ên mîrxas
ku ewana jî endamên delegatsîon bûn
ku xistin zindanê di heyst(8) té he-
zîranê, yanê berî derxistina ûltîmate-
ma dawî ji hukûmetê ji bo şûreşva-
nên Kurd. Ewana niha di bin êşandi-
neke pîrr pîs dane di çiyê girtiya
"Fedil" bi destê Baasîyan én faşîst.

Ho azadîxwazên Cîhanê! ji we re

(5) rewşekê bi kurtî li ser réyên di-
rîndane(wehşî) on di zîdanên IRA-
QÊ de dibin. Gava welatperwerek té
girtin wîna dibin cîhê girtinê lé-
dixin léxistinek pîrr pîs hetanî
xwîn ji laşê wî té, ew xwe winde di-
ke, nema dihêlin kes here ba û bibî-
ne, da nûçeyên kar û barên wanî di-
rîndanê dernakevin der ve ji pişt
şivên hesinî. Weha xwînmij pehlewa-
niya xwe her rû vedigerînin. xwarin
û vexwerin ji ser welatperwer di-
birin, gava ewaya xurtbûna xwe xû-
yanî dike, wê gavê ewana dest bi
jêkirina laşê wî dikin. Paşê nênuken
wî hildikin, çaven wî derdêxînin
pişt re jî tilli(pêçî) û destan
jêdikin heya ew dimire. Wê gavê
xwînmij daxûyanîyekê derdêxînin
di bin îmza(navê/hakimê leşkerî de
ku ewaya hatiye bi dardakirin li
gor réyên mehkenê. Ewana hindikin
ji pîrran ji kar û barên dirîndanê
ên ku Nazî û faşîst pé ranedibûn.
Ev karên han ger ku tiştokî bidin
xûyanîkirin bes tenê kurba (korba
dilê wan)wan faşîstan ji bo reha
merovan.

Em bi navê wî merovî ku namûsa
wî té pîskirin û mafeyên wî di jî-
neke xwestir té talankirin bi des-
tên kesê n sitemkar û xwîmij bang
we dikin, em bang bextên we dikin ku
hûn dengên xwe bilind bikin dijî
wan xwînmijan, da ew bêne tazî

kirin li ber Cîhané.

Y EKITIYA Xwendevanên,
Mamustên(mualîm), Xortên demokrati,
û Yekitiya Jinên Kurdîstana Iraqé.

"Q E L S O K"

Qelsok! ji bo çi hinde tu tirsok
û newerî ?
Hingavt dilê te tirseke xurt çav-
dayé jêrî !
Gava hinekî teng dibe dinya li ser
te,
Tête guhartin ji rêya rûmeté beré
te,
Her car felatê tu di nav revé de
dibînî,
Teqez rebenî, béziravî, kémé zemînî.
Tirsîn di Cîhan ne rêya gihan û
felatîn
Xurtî, mérani, her gavé dermané xeba-
tin,
Tirsé tucaran kes negîhand waré
azadî,
Bizdok bé zirav té nagehin ka çiyê
şadî
Herdem dilê wan lédide béhendî di-
tirsîn
Dikin şaşîsan çarmedor ew pé de
dipirsîn,
"Filan ji bo me çawaye?bévan dé
çawabe?
Gava tékevin tengiyé ew dé bi me
şa be.."
Tucar nikarin baweriyé bi kesî bî-
nin

Di her kira yar û neyaran tirsé
dibînîn,
Her benné belake nediyar tînin ba-
la xwe

Desté neyaran ew dibînîn di nav
mala xwe

Nema dikarin tev bigerin serî
hilînin

Di nav siya xwe durvé neyarekî
dibînîn

Eve di Cîhan felsefa qelsokén
belengaz

Raman û xwedî ne héjane qaşiké
pîvaz,

Lé gava diné xweşdibe tirs namîne
yekcar

Hînga dide xwe radibe qelsok dibe
keftar

Qîma xwe nîne bi min û te ne ji
bi çendan

Wek Ristemé Zal naye girédan bi
kemandan

Naye bîra Wî ka berî çendeké çi
mér bû

Yé ku nedîbe wé béje: "Ew tim hole
şer bû".

"L A B Ū T"

Tika ji Xwendevanan

Xwendevanên delal !

Em hévidarin ku H Ū N li şaşbûn û
kemanîyen me bûbûrin. Ji me re rex-
ne û pêşneyazén xwe binivîsînîn ji
bo pêşvebirina kovaré. KOMÎTE

Gava ku min ev gotina han li jor danî, dilê min lerizî û çavên min tije hêstir bûn. Jiber ku tiştêkî nala wê xwestir û dîsan tiştêkî wek wê xapînok û ku dikare merovan berband bike, nehatîye rûyê erdê.

Herkesek li gor jîn û daxwazên xwe xwadan hevîyekêye. Di zarokên ber şîr de bigre heya ên kal, bi şîr (qudret) û héza wê gotinê dikarin di wê jîna xwe a ku pé neyî xweşin de, heya dawîya emrê xwe bijîn û li dijî wê tékoşinê (mucadele) bikin. Di navbera merovan de henek hene ku jîna xwe bi tevayî dane ber hévîyên xwe. Ewana jî ên ramangîr (idealîst) û xwadandozin. Jiber ku ewana bo xwe tenê xebatê nakin. Barê ku li ser milên wan, barekî pirr giran û péwestiyên (wazîfe) xwe jî gelekî dijwarin (çetînin). Mafeyê (heq) wan tuneye ku li der wê réya ku dane ber xwe xebatê bikin. Gava ku ewana li réya ku pé girtine tene der; dikevin bin gunçekî mezin. Ew gelê ku bi wana ve hatibûn girêdan, dibin gorîyê xelit û şaşiyên wan. Bo vé yeka han ew merovên bargiran gava ku hévîyên xwe wenda dikin: Nala ézingé avgirtî û masîyên ku av li ser ten birrîn, qels dibin, giraniya xwe wenda

dikin û noma dikarin bijîn. Kes çawa ku bé av, ba û xwarin nikarin bijîn, bé hévî jî giringîya (chemiyet) jîna wan namîne û li mirine betir û qirêjtir dibe.

Xwendevanên delal, li dû vé pêşgotina han, dixwazim hincî li ser hévîyên welatan, nemaze (bilhassa) ên bindest binivîsim û ligor te gihêstina xwe ji wê re bidim xûyanîkirin. Gava ku merov li ser welatan dipéyîve; ji ber her tiştî ew jîna netewên (xolk) ku di wan welatan de rûdinin tén ber çavan. Li gor vé yeka han, merov (bi ditina min) dikare welatên Cîhanê bike çar bendan.

1) Welatên ku bi her awayî pêşveçûyî

2) En ku di rûnê xwe de tene çewrandin (birajtin)

3) En şûn de mayî

4) En ku bindest û bé mafe dijîn

En pêşveçûyî - nala U, S. A. û Rusya - hévîya wan ewe ku bi pêşveçûnê xwe ser li én din bistînin û welatên paşvenayî jî bi xwe ve girêdin. En duduwan ku "di rûnê xwe de diçewirin", hévîdarin ku wê bêdengîya (istiqrar) xwe a netewî wenda nekin û di wî nîrê xwe de bijîn. En sisîyan jî (Tirk û Ereb) tékoşinê dikin ku bi alikariya én pêşveçûyî bigêhin jînce xwestir. Lê belê én

çaran ku bindest û reben, ne wek wan welatên jorî ku bi kurtî hatin gotine. Héviya wan bi ramanek bilin a niştimanî(watanî) û serxwebûnê a ku bikarin wek kesên din bijîn ve hatiye girêdan. E w gelê wî welatî li hemû mafeyên xweyî merovetîyê ê bêparin (nala me Kurdan). Yek li wan mafeyên ter bi çûk, ku bi zimanê xweyî zikmakî pèyîvîn û nivisîne, mixabin(maalesef) ewana li vé jî é bêparin.

Xwendevanên héja, careké bidin ber çavên xwe, di sedsalên (asir) 20 de merov di bin destê merovan de, ji hemû mafeyên xwe én tebiî bêparbe ! Nizanim tiştêk lé diwartir û pîştir heye ku M E R O V bi kolîyê merovanbe !!..Nemaze ku kolîdarê merovan jî kolîbe, nala Kurdan ku "K O L I Y E K O L I"be !!!....
" R E Ş O "

Ş Ê R Ê N E Z A N
Qels bû şêré mék, ber éşa zayîn,
Hat, bû ew roja, mirin û mayîn.
Qéjîn pé ket û pé girte nalîn,
Çéle diné ket, deng jé hat birrîn !
*** **

Şêré séwi û çûk, ma bé hévi,
Wir derket bizinek, lé bû xwedî.
Şîré wé gir bû, ew şêré xizan,
Bi çêr û kalîn, bé hêz û nezan !
*** **

Demeke diréj derbas bû serda,

Ew dijî, di nav kerîyê pézda,
Mezin bû lé, çavpayî û xewda !

Rojek lé derket, şêré néçîrvan,
Ji birçî, çavsorî navkél kivan;
Dixwest tér bike wî ziké mévan !
Di nav kéri de dît şêré nezan !!

Demeké da serhev, derdé zik bîkir,
Pé re bû ecéw, nikar bifikir;
Neket seré wî, ew pé re bû sir.
Ar ket kezewé, caré axîn kir !

Nikar xwe bigre, ériş bire ser,
Milé wî girt û sekinî li ber.
Bi hêrs dilerzî ew şêré Z E R,
Ber awira wî, é nezan bû ker !

Çavan de héstir, qurf di piştêda,
Bé kalîn nikar, bersiv bi şêrda.
Şêré Serbilind, dît golek çêmda,
Kişand ber avé, seré wî hilda !

Got "Binér avé, va çi xeflete !
Ser û laşé te, dest û piyén te,
Lév û devé te, garz û lepén te;
Gişt şêrin, bé xwarin û péyven te"

Gava ku negirt, bersiv bé kalîn,
Bire şikefté, bi dilé sarîn.
Hinek goşt ma bû, pé re péşkes kir,
Lé şêré nezan ew hemû red kir !

Şêré Serfiraz, golek bergerrî,
Turé le nedît, lé girte derî;
Bi destezorî, devé wî vekir,

Ew goşté bi xwin, li wî kir şikir !⁽⁹⁾ diparêze."

Ew ziké goşt xwir, derbeké hevket,
Bi çavên şevtarî, hiş çûn û veket.
Xwîna şêran lîst, dilé wî léket,
Tezi kişandin G O R EGOR péket !!

Ew şêre nozan, nema bû xizan.
Şîna goşt û xwin, ewa kir hézan.
Ji én dû xwe re, ewa bû serdar,
Cin û cenawer, hemû li ber xar !

Divé ev çîrok, bo me Kurdan be
En serpênatî, ligel Xurtan be.
Xebat pî li pî, destûr wekhevî,
Bîr û bawerî, ramanher tevî !

Şex û mela, axa û cotkarî,
Şagirt û karker, bi alikarî;
Derxin kolîdar, véxin vî arî !
Nala şêré Z E R, berdîn wî parî !!.

"R E Ş O "

Pirçemek û Siléman

Dibéjin, gava Siléman péxember
Belkîs ji xwe re anî bû, Belkîs jé
xwest ko ji pûrta teyrân jé re niv-
neké çêke. Siléman ferman da hemû
teyrân û got: "Divé hûn xwe birûçî-
kînin!" Hînga pirçemek li wir bû
û xwe ranegirt, zûka pûrta xwe rû-
çikand û çû. Lé téyrén mayî ew fer-
man ne li ré dîtîn û gotin: Siléman
Péxember ma ne gunene, ku ji bona
jina xwe me gişkan ha bidî rûçikan-
din? EW pûrta ha, cané me ji serma

Siléman Péxember gotina wan
rast dît û dest ji wan ber de. Lé
piçemeké xwe rû çikand dibû: Ji wé
rojé de şerm dike ko bi ro derkeve
nav heval û hogiran, ji lew re bi
şev der té.

Osman Sebrî

Pirçemek ji hezkirin û dil pa-
kiya xwe pûrta xwe rûçikand. Li ser
vé heta roja firo ro û ronahî nabî-
ne, tarî bûye hevalé wé. Bé şik û eş-
kereye ko piçemek naha bi vé kiri-
na xwe pir poşmane û dizane ji
azadî û heqén xwe mehrûme, pûrta
wé nayé çî. Vî tîştî her tim xewna
xwe tenê da dibîne; ev jî ziyana
we hemûye.

Kirina bi me netewa Kurd re
bûye li vî cûrîye. Lé em ne pirçem-
mekin û perén me ko hatibûne rû-
çikandin der ketine. Pêwîste ku em
bilind bibin bo firanden ne ku
"Péxemberén" me dîsa wan jékin. Em
ji bilindayî û rindaya çiyayén xwe
bibînin; perén xwe li nevxin bira
tarî ji ser me deré, dengé me te-
keve newal û kendalen me, neznîfî
Bibe.

S. G R I D A X I

Hevalé S. Gridaxi !
Mizgîna min li te; dema me ne dema
"Péxemberaye." Ev dema me, dema a-
zadîye, serxwebûné û veğerandina

pêsketin û geşbûna vé girédané, her^(II)
weha jî li ser wiye ji ku ew bir,
roman û pêşneyazen xwe jé re pêş-
keş bike da karibin bi hev re ji
bini tanî serî bête kirin.

Girédan ger kar û alikariyé ji
şagirtan dixwaze pére jî ji wan re
soz dide li çûyîna tekoşînê ji bo
neştîmanîya Kurd a serfiraz.

Bijî tékoşîna milleté Kurd ji bo
pirsiyariya wî a adil.

Bijî biratiya Ereb û K U R D.

Bijî girédana ne pêşrewe şagirtên
li Sûryé.

Dawîya Temuzé

Ş Î R Î N W E L A T !

Negir welaté şîrin, tu tim di bîra
me dayî.

Tucar tu bîranabî, tim di dilé me
dayî.

Dijîn em herwext bi hesret û nalî-
na bo te.

Ne nale şîrin welat ne nale.

Li dûrim dengé min nayé te,
Milé min kurtin naghén te,
Bi dil bawerim ko rojek bém ba te.
ne nale şîrin welat ne nale.

Hévidarim ko nézikayîda bém ba te.

Çiqa başe jiyîn li ser singa te.

Çiqa rindin deşt û çiyayén te.

Ne nale şîrin welat ne nale.

Tu xem rewîna xemgîr û dil bi ku-
lanî,

Tu welaté şîrin é me Kurdanî.

Dayîna te tunîne qet bo kesan.

Ne nale şîrin welat ne nale.

Em herwext li piştta tene,

Xem neke em hemû ji bo tene.

Hatina me î cîhané ji bo teye.

Ne nale şîrin welat ne nale, tu ne
bé xwedî û bé kesî.

A Z A D H Ê V Î D AR

Péwestîya Pêşvebirina

Z Î M Ê N

Xwendevanên delal !

Weke ku hûn dizanin pêşvebiri-
na zîmanekî ji zîmanan pé-
westîye ji bona pêşvebirina nete-
wekî. Netewak nikare bi başî bi
pêşkeve di warên abûrî, civakî û
siyasî béyfî pêşvebirina zîmané
xwe. Wena em dikarin béjin: Zîman bi
dewlemendiya xwe ve ji me re pêş-
veçûna wî milleté ku bi wî té pe-
yivandin dide xûyanikirin. Ger ni-
ha ji xwe re li zaravayé kurmançî
binêrin, dé emé téde gelek kêmaniyan
bibînin. Ev jiguneh bav u kalên me
bûn. Ger wana xwe di vî waré hande
bi eşanda bé gotinbû nîna zaravayé
kurmançî ne di vé rewşa handeba. Her
weha jî rewşa milleté me a abûrî,
civakî û siyasî we ne wek a niha
ba. Lê mexabin ku zana û şhrezayên

me ji nezaniyén xwe, xwe ne diéşan^(I2) dîn ji bona pêşvebirina zimané bav û kalén xwe. Lé belé wana xebat di- kirin ji bona pêşvebirina zimanén beyanyan. Gerek ev nede ber çavén me ku nemû zana û şehrezayén moda- Bûn ser réya xebatkirina pêşvebiri- na zimanén beyanyan hineka ji wana li gor karina xwe kar û xebatîa bi- çûk di vî warî de kirin. Lé tev li wêjî karin wan mezin bûn ji bo pêş- vebirina zimén. Wan kesén ji nifşén li dû xwe re, réyeke rast û durûst danîn da nifşén li dû wan ben xwe bé tir di waré zimén de û pêşvebi- rina Wîna béşînin. Ji ber vé yeka han beri çend salan hin ji wan ci- wanmérén welatperwer bi hemû hiner û hézén xwe ve waré pêşvebirina zi- mén de karkirin. Wana civatén çan- dinyé pékanîn, kovar û rojname der- xistin. Wan civatan bi kovar û roj- namén xwe ve xebatén mezin ku nay- én ji bîrkirin di diroka pêşvebi- rina zaravayé kurmancî de li dû xwe hiştin. Fro, em dizanin bé çika- sî ji me Kurdan re divé pêşvebiri- na zimén, daem şiyarbûné di nava milleté xwe de belavbikin. Em baş dizanin bé çiqasî şiyarbûn ji me Kurdan re divé. Kesek nala me di jerbûné de najî. Ji ber vé yeka nan péwestîyeke dirokiye di vé deme me de ku em zaravayé xwe bidin bi pêş- de. Ser zana û şehrezayén me ye ku

hemû héz û hinerén xwe di warén pêşvebirina zimén de bi karbînin. Bi ve yeka han, dé emé ji alîkî de zaravayé xwe û pére ji wejîya xwe (Edebîyat) bi dîn bi pêş de, ji alî- yé dîn jîné ji milleté xwe re bidin naskirin.

Dujminén me, zorkerén ku xér û bé- rén me di bin baş dizanin ku pêş- vebirina zimané me dawîya wana nézûk dike. Ji ber yeka nan wana em ji nivisandiné. bé parkirine. Lé di sedsalén bîstan de kes nema dikare réya pêşvebirina zimané me li me bigre, gava ku em bi xwazin wî bi pêşve bibin.

Pêşvebirina zimane me, me digîne azadiyé, serxwebûn û jîneke xwestir.

S O R O

Zanaki me gotîye "Kordîno ger hûn dixwazin xwe nas bikin, zimané xwe bixwînin, ger hûn dixwazin xwe bi xelké bi dîn naskirin careke dîn jî zimané xwe bi xwinin.

Mafir mirov tené careké dimre, divé ew mirin di réya راستیە de bi rûmet û méranîbe.

Ji bo gihana. Mirineke héja û bi rûmet gelek west û xebat du vé. Carna bé dijwarî dergêhé mirinek holé li pêş hinçkan vedibe, heke xwe jé bidin paş bé şik gels û

bizdokin.

O S M A N Sebrî
Derdên me rûpel 19

Xwendevanên Delal !

Ev şîira han a jêrî diyaribû ji bo
Kovara Dicle-Firat, lê ji bextê reş
ne ew şîira hate belavkirin û pêc
ji Kovara Dicle-Firat nema derket.
Niha em vê şîirê ji bo xwendeva-
nên wê belav dikine nala diyariye-
kê ji bo wan.

D I C L E - F I R A T

Nizam bû şîras bê dilê xwe dârî
welétin

Ji dil û kezeb evîndarê Dicle-Fira-
tim

Ev çem ji bakûr dadikevin wek dâ
rehên jîn

Yek ta Bîrecik, yê dî diçe nav dî-
yarê Zîn

Melê Çezîrî îlnama xwe ji wî çemî
distant

Gelek mirarî di peravên Dicle de
civand

Ehmedê Xanî jî serekî ava wî ve-
xwer

Lî ber nivîsî serencama Memê bi-
rîndar

Feqiyê Teyran Melê Batû pirr şai-
rên çak

Hespên xwe bezandin di saxa vî çemî
çalak

Ger Dicle bi xwe kanîya zanîn û
evîn bû

Firat pêgerra gelek şêrên pençe bi

(13)

xwîn bû

Di qada rûmet û mîranî her bê hem-
pa bûn

Herdem ji bo her pesnekê heja û se-
za bûn

Min hevî heye Dicle-Firat barê me
rake

Di warê ziman li rojhelât xelkê me
şake

Zimanê me yê paşde mayî çîçkî bi-
de pêş,

Vaye ji bo wî sipasên xwe ez dikim
pêşkêş

"L A B U T"

G O T I N A W E L A T

Welatê min digotê min: Birazî

Lî nezmê guh bidêre ger dixwazî

Cegerxwînî, kurrê min tu ji derdan

Selavan zû ji min bighîne Kurdan

Bibêje ez keçik bûm, ta ko bûm, pîr

Nedî min xwe wekî vé salê êsîr

Serê min bû sipî, pûş û pelaxe

Lî jêrê min çu nîne xeyrî axê

Ji çavên min diçin sed av û

sed co

Ji min îdfî dikin gazinde zaro

Xerab bûne ji min sed xan û qûnax

Nemaye bo perîşanan duse max

Nikarin béne cem min yek du réwî
Di bin desta de mane tev de séwî

Kurén min pir ji xuşkén xo re pa-
kin

Belé pirsé li dapîra xwe nakin

Cizîr û Şehrezor û Gor û Loran
Hemî qîzé minin pîré bi qurban

Ciwanin surperî ne serbilindin
Gelek naz û delal û gewr û rindin

Biçûkin pirr şepalin berzewacin
Gelek pakin welakîn bé rewacin

Ji te hevî dikim ey xorté Kurdî
Tu van xuşkén ciwan, héja neberdî

Ji hersékan tu kîjané dixwazî
Tu nas nakî ji bil navé mecazî

Qelen, yektî û xwîn û xwendegaheyc
Tu kîjané bibî bo te sezaye

Ne pir maye kuré min ey Cegerxwîn
Hûné serbest bibin mizgîn û miz-
gîn....

C E G E R X W I N

"Sewra Azadî, diwan 2, rûpel 8"

N É Ç Î R

Dîroka néçîré jî wek a mero-
van gelekî kevne û bi wé re dest
pé dike. Gava ku merov hatin afi-

(14)randin, li hember xwe jînek dijwar
dîtin: Birçî bûn, sar-gorm û cenawe-
rén çölé. Ji ber her tiştî ewana
newîliyê xwarin û kincan bûn, pewîst-
bû ku xwe li cenawerén çolê jî bi-
parézin. Jiber ku bé destlepiyé tiş-
teki wan tunne bû, kevir ji xwe re
kirin çek û bi wan kevirana cena-
wer dikuştin. Goştén wan dixwarin û
çermén wan jî ji xwe re dikirin
serseke.

Demek hat ku ew kevirana bi
hevîdan, sîn û tûj kirin. Dîroka
néçîré jî di vé katé de bi rengêkî
zanistî dest pé kir. Heya ku bagir
dû re jî qilê hate dîtin, néçîr bi
vî rengî dibû. Lê belé gava ku bi
telvhevkirina béqir û qilê tunc
anîne der û dû re jî hesin dîtin;
merova çekén bastir çekirin û bi
hésanî karîn xwe biparézin û néçî-
ré jî bikin. Di vé demé de heya ku
merov hîn çandinîyé bûn û ar jî
dîtin; jîna wan di néçîrvanîyé de
derbas bû. Gava ku dest bi çandi-
nîyé Bû, hinek cenawerén çölé jî
hatin kedî kirin. Wek ku hûn jî
dizanin; çekirina gundan û bajartî
jî di vé demé de dest pé dike ku
nema merov wé azadiya xwe a ku bi
xweser dibîne! Hevîdan nekrişandin
û li dijî hevîdan xebat kirin jî
dest pé dike. Songî jî li ber çavan
ne ku en pét en qels kirin bin
destén xwe û dema Derebekan û

kolidariyé jî bi vî awayî dest pé dike. Jiber ku hikmé zînaté bi ser ket, néçîr jî di destén wana de ma. En dewlemend, car li caran, bo kéyfé diçin néçîré û bi kuştina cenawér dilé xwe xweş dikirin û hewnîya xwe pé tanîn. Bé şik xûyaye ku di vé katé de néçîré giringîya xwe wenda kir û dîroka wé jî heya demén nézîk bi vî awayî dom kir. Di vî nîré ku em té de dijîni de : Néçîr dîsan li kéyfé derket û bû piyek li dewlemendiya welatan. Gelek welat he ne ku bezirganîya xwe a pir dane ser néçîrvanîyé.

Bi vé gîrezgêha jorî, bawerim ku miné karibe dîroka néçîré a tevayî bi kurtî dabe ber çavan. Lé niha dixwazim ku nînekî li a tevayî derkevim û tené li ser néçîré û néçîrvanén me Kurdan binivîsim. Ka néçîrvanîya me çî havil daye !

A rast û li ber çavan ewe ku: Néçîrvanén hîn di cîye xwe de dijmerîne û pêşveçû né li wir berde her ku deré bi paşve derine. Jiber néçîr, bo me Kurdan hîn di dema kéyfé de dijîye û wek nexweşîyekê ketîye laşén me. Gava ku kata néçîré té û disckine, néçîrvanén me hemû kar û barén xwe li ser pişté dinélin û wek ferzén nîmêjé wé péwestîyén xwe tînin cî !! A ku lé betir jî dema beré de en dewlemend diçin néçîré, mexabin ku belenç-

(15) zên me xwe li bepar nehiştine !!.

Xwendevanén delal, wek ku hû dizanin gelek rojén néçîré hene. Di néçîra masîyan de bigre heya én şeran. Jiber vé yeka han ne hewcîye ku seré we bi van jî biéşînim. Lé di nav me Kurdan de neçîra kewan gelekî bi dengé. Lewre ez rast dibînim ku hînekî jî li ser wé binivîsim. Gelo dixwazim pirseké li we bikim, ka neya niha kesî li we seré xwe pé re eşandibe ku bo çî em Kurd ewqas li néçîra kewan nezdikinî ? Ez bi xwe di mabe- ra néçîrvanén me û kewan de, di héqewmîyetiyé de wekhevîyeké dibînim çawa ku kew bi dengé xwe kewén din li ber şewaqué di xewa wan a şerîn de radike, dixwazîne û tîne ber kozîké an jî bi torén néçîrvén déxîne û "bi destén xwe pergala xwe bela dike" dabe xenîm qewmé xwe!. Ger ku hûn dîroka me Kurdan bînin ber çavén xwe û wek şerîtek sînemé lé binêhrîn, hûné bibînin ku Kurdan jî di dîroka xwe de her dem li qewmé xwe xistine û bi aliyé neyarén xwe girtine; bûne namûskeşé wanan!!.

Iro di sedsalén bîstan de dîsan em dibînine ku gelek xîzîz, nokêr û çajîk li ne Kurdan dertêne. Beré jî gotine "Ger ku destîyé bivir ne li daré bû ye, ne dikarî daré qut bike" Mexabin ku em Kurd jî bo qewmé xwe him bivir û him jî kurné daré ne!!.

Xwendevanén héja wek ku hûn dibî- (16)
nine ku birîna me Kurdan bi wekhe-
vîyé, xwendiné, tevger û li hev hez-
kirinek germ dé bête kewandin.

"R E Ş O"

R E Ş B O A Z A D Î
Gazî dikim, bi qîrîn,

Edî xuybe ji me re.

Şareş dibé li jêrîn,

Bese, evya ji te re.

Nexweşim bo azadî,

Dereng mekev, bike lez.

Goştîm helî, man hestî,

Em li te re bûne pez.

Me bidoş, şîr bike gol,

Dawet heye, bo Kurdan.

Çermên me jî bike dol,

Govend bigre, bi xortan.

Navên me girêdan reş,

Bûn, Hemreş-Reşo û Reşxan!

Sebrim nema, édî bes!

Nazîn mewe Ey "Sultan"!!!.

"R E Ş O"

F E D E K A R Î

Bi çav min ji fedekarîyé re sé
pépiling hene ku evin:

1) Di réya daxwaz, raman an bawe-
rîyé de cané xwe dayîn.

Vé fedekarîyé gelek camér dikin,
ne ewçend dijwar û mezine.

2) Di wan réyan yeké de bi a-
wakî mintezem bé west û kiz bûn jî
mal û dema xwe hinek her gav dayîn
Ev celeb camér ji én beré
pîrr hindiktirin ku mirov dikare
béje ew bi heqî camérin.

3) Di wan réyan yeke de bi dil-
xweşî sitem û belongazî qebûl ki-
rin û dev ji ramana xwe bernedan.
Ev celeb kes bé şik boke û
mérxasin, ku di cîhané de hîmé he-
mî kirén mezin, evén paşîn datînin.

Osman Sebrî

"Derdên me" Rûpel 27

Di sala 1962 de Dr. B E D I R
X A N ji rojnema Mogenpost re
got: "Es ist ein schwerer Beruf,
Kurde zu sein, aber wir wollen
nichts anderes sein als Kurden.
Das ist alles".

Karekî li Kurd bûné diwartir
tunneye, lé em bé wé jî tiştékî din
nexwazin, evaya tev deye.

"D U R Ū"

Ho reha çepel! tev girék û xar
Ji rûçikén çak hemîyan bépar
Ola te çelsî, bawerî, derew,
Dilé te qiréj bes zîman bedew,
Ramanek ne rast bû réberé te,
Naşî bibéje tu gotina rast,
Dikarî kî jî: "Reşo rengé mast".

Dikî, dibêjî her tiştê kirêt
 Xwe jê didî paş bê şerm û fihet
 Ji bo demekê téye veşartin
 Ji te re pirr tişt téne spartin
 Lé dawî a rast wek royé té der
 Ew dibî rûreş her serî di ber
 Hinga té zanîn tu çi hesanî
 Di durvé mirov ji rengé sanî
 Zûka biqêşe her ji pêş me
 Em bénteng dibin bi dîtina te
 Rûyê te yê çil navén bibînim
 Ji ber kirén te tev dilbirînin
 Sedhezar xwelî li nav çavé te
 Ji hinde pirrtir para bavé te
 Ku li pé xwe hişt kurrekî durû
 Bi şermisari cihan berda çû.

"L A B U T"

Xwedevanén delal!

Ev şîra han a jêrî ji diyaribû
 bo Kovara "Deng". Mexabin ku ewaya
 jîket atara rojnameya Dicle-Firat.
 Lé em hévidarin ku bi derxistina
 Héviya Welét valabûna wêna dagrîni

Ji Faîq Bûcaq re

Bersiva "Gazin Ji Xwedé"

Karzé divé zanibî ji Xwedé nabin
 gazin
 Li ser réya gazinan em çi karin
 bixwezin?
 Gazin karé qelsanin, tu ne qelsî
 dizanim
 Heye ku bîra bibî bo çi li te di-
 banim

(17)

Va em werin ser Xwedé, ew Xudayé
 gişane,
 Bé kir tiştêkî nake, tevî xurte
 dikane,
 Xwedé em jî wek xelké afirrandin
 jîr û xurt
 Ji mere jî salix de réya xebat
 rast û kurt
 Xelkén mayî xebitîn pişta xwe dane
 Yezdan
 Me pişta xwe da xebat berî guhazt
 ezman!
 Li ezmanan çi hoye? tev valayî û
 stér
 Bi hévî û lavayî ziké birçî nebû
 tér
 Cihé Xwedé dilé me em li ezman
 légerrîn
 Bi sedsalan her doşbûn, lé destvala
 vegerîn
 Bav û kalén malkambax, ne bawerbûn
 bi xebat
 Réya rastî nenasîn ji lewre man
 géj û mat
 Ev bû demek hinekan réya xebat
 bîbirin
 Seré meyé nizm û mest çîçkî hil-
 dan rakirin
 Heke ne ji wan bûya rewşa me pirr
 Bé mirés
 Nizam heya çi gavé ji bona me di-
 hat kés
 Niha dé béme ser te di xebaté tu
 şeng bû

Di nav dost û hevalan camér, bi nav
 û deng bû
 Di vé rêya rûmet tu jî hinckî wes-
 tî
 Bé dijwarî ma kînga dibit welat-
 perestî?
 Di kirén xwe tu mér bû, bé tirs we-
 kî kalé xwe
 Di xelke te hilda seré xalé xalé
 xwe
 Bixebite da bibe rohilat wek roava
 Ez ji te pir dilxweşim, xwerzé mala
 te ava.

"L A B U T"

Ş A M Ş E K I R E

W E L A T Ş E R Î N T I R E

Welaté min tiwî bûka cihanî
 Hemî bax û bihişk û mérg û kanî
 Sepal û şeng û şox û naz û gewrî
 Gelek şérin û rind û pir ciwanî
 Serî taça Silaheddîné Kurdî
 Enî roje, di brica asîman î
 Du birhén te kevané Rustemé Zal
 DU zulfén te ji tîrén qehremahî
 Riwe te agiré Zerdeşt û Mezdik
 Ji te héstir şeraba Kamîranî
 Du çavén te wekî deryayé Hurmiz
 Kepû elmase karé Muş û Wanî
 Du lévén te kitéba Hecî Qadir
 Zimané te ji benda şéxé Xanî
 Çena te gohé Cûd û Şax û Hebler
 Qirik eywan û taqa kesrewanî
 Di sînga te kitéba Zendewista
 Menik ferfûre té de neqşé Manî

Du destén te tixûbén Tirk û Irax.
 Hero cenge bi tîrén zerveşanî
 Ji sînga te bi jér de gelyé Lales
 Ziyaretgahe bo me her zemanî
 Bi nîşan û bi nan û xwîn rijandin
 Me dest girt û qelen da û tu anî
 Ser û pa zend û bazin tev bi hinne
 Hemî sorin ji rengé erxewanî
 Bi te em şa nebûn ev bû sed sal
 JI me dengé Tivinga çûye banî
 Bira û law û bav û ap û pismam
 Li ser te hev di kuştin Pehlewanî
 Ji Loran ta bi Zazan tev bi xençer
 Dihatin hev li meydané beranî
 Bi talan û bi kuştin, hembî sotin
 Me koné şer li ser sînga te danî
 Emir û begler û paşa û axa
 Kirin wéran sera û birc û xanî
 Li alîkî te deng û ceng û halan
 Li alîkî sedayé xewsé sanî
 Hemî bûne mirid û şéx û sofi
 bihiştî ne çikin nav û nîşanî
 Li axur radizin lé şéx diçî jor
 Berî nivro ji banî té giranî
 Ser û Pa tev dikî gulav û ember
 Dibé nûre kero ma tu çi zanî?!
 Bi van xapan dixwarin xwarinén
 xweş
 Wekî şéx û melayén vî zemanî
 Du derdén me hebûn dijwar û xeddar
 Xizanî yek, ewé di her nezanî
 Weke şer û Pilingan em diçin hev
 Penîr rovî ji meydané hilanî
 Me ew rojén ciwanî tev bi derdan
 Bi zîvarî, belengazî, şivanî

Heré bûka pepûké jar û mesté
Li ser sînga te zava man biyanî
Te reş daye seré xwe ber li ser me
Li te roké dibî pîroz kitanî
Cegerxwîne kuré te her dinali
Ji ber jana nezani û xizani...

C E G E R X W I N

"Sewra Azadi" Diwan 2, Rû. 42

Xwendevanên delal!

Ev şîra jêrî diyarî bû bo hevîya
me a bilind ku di Turkiyê de bi
navê Kovara Deng véketibû; lê em-
ré wê kurtbû. Her weha ji ew di
dilê me de bi germî dijîye û ev
jîna é herhewe jî.

K O V A R A "D E N G"

Ew Kurd bûn netewé bé deng,
Tékoşîna wan bi zanistî.
Her yek ji wana méré bi şeng,
Iro é hişyarî bi rastî.

Belav be wéjeyî û bi reng,
Veke guhên meyî qilerî.

"Dicle-Firat" û Kovara "Deng"

Hûn bijîn bi zimané Kurdî !

"R E Ş O"

Z I M A N

D I J I N A M I L L E T A N

D E

Ziman, ew tişte ku mirov ji deh-
ban vediqetîne. Mirov bi ziman ser-
wextî derd, daxwaz û kamên hev dibe
Dîsa bi zimané ku mirov havîla mé-

(19)

Joyé xwe ji wendabûnê diparêze û
kit kit dinivise û ji çêlî û nevi-
yên xwe re dihêle. Waré birbirîna
milletekî dîsa ji kitêbên ku bi
zimané wî hatine nivîsandin xuya
dike. Ji lewre zanan gotine ku: "Bi-
hayé gel, ji pêşveçûna zimané wî di-
xewîne. Pêşveçûna zimané milletekî,
nîşana xurtî û rûmeta wî ye".

Dema em Kurd van gotinan ji
rûmet û serbilindiyê re bikin pi-
van, û li halê zimané xwe hûrbîn,
dé bizanin ku em çiqas bi şûn de
mane.

Iro di cîhanê de tu gel bi
qasî gelê Kurd ji zimané xwe re bi-
ganê nemane. Mana vé, ne ewe ku di
gelê Kurd de kesên zana ranebûne.
Lê mixabin ku hemî zanayên Kurd, ji
xeynî çend camêrên bi rûmet, bi zi-
manên bîyanîyan xwendine û bi wan
zimanan kitêb çêkirine û emrê xwe
di xizmeta wan zimanan de borandîna
Dema di Kurdîstanê de xwendin û ni-
vîsandin ne bi zimané Kurdî bûye,
Kurdan nexwedîne û qîma xwe bi zi-
manên bîyanî ne anîna û nezan mane.

Di roja pêşîn de bi zimané
Kurdî nexwendin, û pé kitêb çênekirin
zaravayên Kurdî gelekî ji hev bi
dûrxistine, ku îro ji yekîtiya wan
zaravan re xebatine pirr mezin û
dijwar dive. Di vé yeka han de bi
qasî em xisirîna kolîdarên me
ewçend kar kirine. Ji ber ku nedi-

xwestin em tucaran seré xwe li ber wan hildin, û doza azadî û serxwebûné xwe bikin, zimané xwe bi me dane xwendin, û rêya xwendina zimané me li pêş me bi hezar awayî dada ne. Iro jî bi zora çê nahêlin ku em bi zimané xwe di dibistanan de bixwînin.

Dema em vegerrin dewrên berî Islamiyetê, dê bibînin ku gelê Kurd zimané xwe bi tipên Kurdî dinivîsandin û yekîtiya çak di navbera zaravayên wî de hebû. Lê îro piştî hezar û penceşê sal, ji xeynî çend nivîsarên ku li dora Sileymanî û Şehrezorê di nav xirbeyên kevin de hatine dîtin, şapek ji wî zimané xurt û dewlemend û wan tipên delal û héja nemaye.

Gelên kolîdarên ku ji hingê ve ji bindestmayîna Kurdan destkewtî, bi gelek wesîle nehîştine ku Kurd bi zimané xwe bixwînin. Heya mikûn bûye xwestine wan ji ramana welatî bidûrxin û bi ziman û ramanên xwe wan téxin nav qewmîyetên xwe. Di vî warî de rast û derew çî hatiye bîra wan bê fihêt kirine, û ya kirêttir pirrên van kirana bi navê olê bûne.

Ji şopên ve tevdira bêbav yek, ku bi ramanek olewerî navên hemî Kurdan dane guhrrandin, di bin navên îslaman de navên, Erebb û Cihûyan li wan kirine. Ji lewre îro di

nav gelê Kurd de ji sed hezar navî navekî Kurdî nayête dîtin!.

Dema vê paşiyê Tirkan xwest Kurdên di bin destê xwe de ji Kurdîtiyê bi dûrxin û di nav xwe de wenda kin, berî her tiştî navên malbatên wan guhartin. Ji wê rojê de min şopa navan di jîna milletan de bîrbir û navê kurrê xwe yê heşt salî guharte Kurdî. Ji wê bi şûnde min hemî zarrokên xwe bi navên Kurdî navandin û ev yekahî ji hemî dost û havalan hévî kir. Iro ez çiqas dilxweş û serbilind dibim gava pirranîya Kurdên xwenda, bîrbir û bi rûmet, navên Kurdî li zarrokên xwe dikin. Bi çav min ji bo wenda nebûna Kurdan ev yek, gava pêşîne.

Îro çiqas ku kolîdarên me nahêlin em Kurd zimane xwe di dibistanan de bixwînin jî, şewq û hezkirina ku ji bo hînbûna ziman ji dilê xortên me ên welatparêz diyare hévîya mirov gelekî xurt dike. Heye ku ev hal serekî bajo û nehêlin ku em zimané xwe di dibistanan de bidin xwendin, lê ronahiya di çavên xortên Kurd de ji min re hévîyek mezin dide ku her kes ja wan xwendin û nivîsandina zimane xwe baş hîn bibe û bi hîn birayên xwe ên Kurd jî bide hîn kirin. Ji bo îro ya ku me ji wenda bûnê kifilitîne, hîn bûna xwendin

û nivîsandîné bi zaré xwe yé şêrîn⁽²¹⁾
û delalê.

Osman Sebrî

"Derdên Me" Rûpel 6

S E R O û Pîvaz

Dibêjin ku carokê du zilam bi-
rayê hev bûn. Navê yekî Sêrô û yê ê
dî Pîvaz bû. Pîvaz gote Sêro:

-Bira, min divêt ez biçim xulamiyê.
Tu çi dibêji?

Sêro got: -Tu bi dilê xwe yî, lê tu
ji ya min bikî, naçî, tu nikarî xula-
miyê bikî. Tebîetê te nexweş e.

Pîvaz got: -Nabit, ezê biçim!

Sêro got: -Bila be, tu bi dilê xwe yî

Sibehî Pîvaz rabû, çû, bû mêvanê
keşckî. Keşe gotê:

-Pîvaz, tu li çi digerihi? -Pîvaz
got: -Ez ji bo xwe li xulamî digeri-
him.

Keşe got: Were, bibe xulamê min!

Pîvaz got: -Qenc e, sala min bi çi ye

Keşe got: - Qewlê min û te ne bi sa-
la ye, belkî qewlê min û te heta pe-
pûk bixwîni, ezê hevqas bidim te. Bi
wî şertê ko heçî ji min û te bieni-
rît, emê zolekî çerm ji piştê stoyê
wî rakin heta ser dîka wî.

Pîvaz got: -Qenc e.

Sibehî rabûn ji xew. Keşe got Pîvaz:

-Here cot, seyê min li kû rûnişt, li
wê derê cot; bike; évaré barek darên
bétovîl digel xwe bine! Ezê taştîya
te rékim.

Dema Pîvaz çû çolê, seyê keşe
çû, geriha, li ser berekî mexel hat.
Pîvaz gayê xwe girêda, li ser tatê
cot kir. Dema taştê, keşe taştê da
keşa xwe û gotê:

-Beje Pîvaz, bila nan neşkênjt, tokê
mast jî neşkênit, fehîr nekê tér
bixwit. Evaré, dema mal hat, bila ga
li derî de neexit mal de, dîwar jî
xirab nekê.

Keşa keşe çû nik Pîvaz, herwekî
bavê wê gotê, ewê jî welê got Pîvaz
Pîvaz enirî, nan nexwar, ma heta éva-
ré. Evaré hat, got keşe:

-Mala te ne ava, ezê biçim mala xwe!
Keşe gotê: -Ma tu enirî?

Sêro got: -Erê, ez enirîm!

Keşe got Pîvaz: -Me qewlê xwe ki-
riye, ezê zolekî çerm ji piştê te
vekim.

Keşe rabû, zolekî çerm ji piştê Pî-
vaz vekir. Pîvaz tevî wê xwîné çû
nik Sêro. Sêro got:

-Bira te li ser min lazim kir, ez
biçim heyfa te.

Sibehî Sêro rabû, berê xwe da
mala keşe, bû mêvanê wî. Sêro bû
xulamê keşê. Keşe tiştên gotî Pîvaz
welê gote Sêro jî. Sêro jî qebûl
kirin.

Sibehî Sêro rabû, çû cot. Se jî
bi xwe re bir. Se dîsa çû, li ser
tehteke mexel hat. Sêro dest avêt b
berekî, li bin guhê seyê keşe da,
kuşt; çû, li erdekî xweş cot kir.

Dema taşté keça keşé taştîya Séro (22)
anî:Wek gotî Pivaz,welê got Séro
jî.Séro got:-Qenc e!-Séro rabû,jî
nava nan xwar,dora wî neşkand.Bi-
né diziké qul kir,toké wi neşkand.
Dema tér xwar,biné keçike jî qul
kir.Keçik vegerîha,hât,got babe
xwe.

Dema bû évar,Séro rabû,Nîr û
halet şikandin,li keré kirin,anîn
mal.Dema Séro hat piştâ xanî,her
du ga jî şerjêkirin,qet qet kirin
li kuleké re avétin,û hat nik keşe
Keşe got:-Xwedé qeweta te bidit,
kanî seyê min?-Séro got:

-Min seyê te kuşt,min keça te jî
xirab kir,min nîr û helat jî şiké-
nandin,min gayên te jî şerjêkirin,
qet qet kirin,li kuleké re avétin.
Ma tu enirî?

Keşe got:-Ne xêr,ez ne enirîm!
Keşe û jina xwe li hev şewirîn,go-
tin:-Emé fro kadé jî xwe re çêkî,
esîdeké çêkî,emé birevin,Séro bi-
hîlî xew de.

Pekanîna xwe kirin,kada xwe,
esîda xwe kirin ciwalekî û danîn
wé deré.Dema keşe û jina xwe ni-
vistin,Séro rabû,tîştén ha jî ci-
wal derêxistin û xwe kir ciwêl de.
Berî sibehé keşe rabû,ciwal hil-
girt,jina wî kete pêş,çûn.Nizîkî
sibehé mîza Séro hat,di ciwêl de
mîst,Keşe got jina xwe:-Keçé,esîda
te çiqas tér-dihin e!-Jinîké got:

-Wé bîma jî Séro re,min hemî é-
xist esîdé.

Dema çûn nizîkî gundekî,seh ha-
tin wa.Keşe got jina xwe:

-Xwezî Séro li nîr bûye,da seh
jî me vekirana.

Séro got:-Mamé,keşe min dane ezé
jî we se vekim.Keşe Séro danî.

Dîsa keşe û jina xwe li hev şewi-
rîn ko"emé biçî,şev li ser piré
razî".Jinîké got keşe:Tu li nav
de razé,ezé li rexé te é rasté ra-
zim,bila Séro li rexé çepé razé.

Dema bibit nivé şevé,emé rabin,
Séro bavêjin avé,jé rahet bibin!

-Dema bû nivé şevé,Séro çû cihé
keşé,keşe anî cihé xwe;demcké ma
û bakir jinîké:

-Rave,em Sero bavêjin avé!

Jinîk rabû,destén keşé gir-
tin,Séro lingén wî girtin,avétin
avé.Keşe li avé de çû.Séro jina
keşe jî jî bo xwe anî.Heyfa bira-
yé xwe jî jî erdé rakir.

Çîrok çû desté,dé û babé min
çûn bihûşté.

R O N A H I

I8(1943),2-3

Xwendevanén delal,wek ku hûn di-
bînin:Ev çîrok bîst salan li ber
vé natîye nivîsandin.Ger ku rind
bala xwe bidiné,hûné bibînin ku
zimané me gelekî pêşveçûye û pa-
qij jî dibé.

"R E S O"